

Mediji i zločini

PRAVDA DELOM ZADOVOLJENA

ZEMLJA KORIĆANSKIH STENA

Željko Kopanja *Direktor i vlasnik banjalučkih "Nezavisnih novina", počasni i doživotni član Međunarodne federacije novinara (IFJ)*

Zločin su, umjesto onih koji su po zakonu dužni, morali da rasvijetle mediji i - Haški tribunal

Prije 13 godina, sa jedne stijene kod Kneževa, u provaliji je završilo dvije stotine ljudskih života. Ljudi, koji su pred sobom imali snove i planove za budući život. Njihove porodice, vjerovatno, nisu mogle ni da pomisle da će, i pored neoborivih dokaza, zločin ostati nerazriješen više od decenije.

Iako je pravda dijelom zadovoljena (do sada je za ovaj zločin osuđen Darko Mrđa, pripadnik specijalne policije iz Prijedora), zločin su, umjesto onih koji su po zakonu dužni, morali da rasvijetle mediji, jer je država bila nezainterosovana da to učini.

Istina je godinama bila pred nosom nezainteresovanog, preplašenog i indolentnog pravosudnog aparata kojemu žrtve iz reda "drugih" nisu bile u prioritetu. Iz svojih interesa, koje su nekad nazivali državnim, istragu nisu željeli da dovedu do kraja i odgovorne za zločin izvedu pred lice pravde. Umjesto njih, to je učinio Haški tribunal.

Mi smo se usudili da pišemo o ovom strašnom zločinu kao, u to vrijeme, jedini medij u Republici Srpskoj i jedan od rijetkih u državi.

Međutim, zločin na Korićanskim stijenama samo je jedna od naših tragedija. Ova zemlja je, na žalost, prepuna korićanskih stijena.

Da zločin ne bi ostao nekažnjen, a društvo oslobođeno ostavštine zločina, mediji su bili prinuđeni da, umjesto pravosuđa, odigraju jednu od glavnih rola, i to su oni, zaista, činili u posljednjih nekoliko godina.

Vremena se, međutim, mijenjaju. Čak i kod nas. Pravosuđe, kako vidimo, iz dana u dan podiže sve više optužnica za ratne zločine i pokreće procese koji bi trebali dovesti do pravde.

Bomba

Prve tri strane dnevnih novina u Republici Srpskoj, u utorak 26. oktobra 1999, bile su bele i na njima je bila napisana samo jedna reč: "Zahtevamo". Zahteva se brza i efikasna istraga, kao i hapšenje počinilaca atentata na vlasnika, direktora i glavnog i odgovornog urednika "Nezavisnih novina" Željka Kopanju. Nedeljni i periodični listovi najavili su da će to učiniti u svojim prvim narednim brojevima. Akcija je, u znak protesta zbog toga što do ponedjeljka, 25. oktobra u 13 časova, policija nije obelodanila šta je preduzela u vezi s pokušajem ubistva Željka Kopanje, sprovedena na inicijativu Nezavisnog udruženja novinara Republike Srpske (NUNRS). Pridružili su joj se i elektronski mediji koji su u utorak popodne privremeno prekinuli program.

Kopanja je nastradao 22. oktobra oko 7:15 izjutra. U trenutku kada je otvarao vrata svog automobila parkiranog ispred zgrade u Ulici Slobodana Jovanovića 34, aktivirala se eksplozivna naprava postavljena ispod njegovog "golfa" povredivši, osim Kopanje, još nekolicinu ljudi. Istog dana, Kopanja je operisan: amputirane su mu obe noge iznad kolena. Kopanja je u svom listu objavio seriju tekstova o zločinima u Tesliću koje su tokom rata počinile snage bosanskih Srba nad nesrpskim stanovništvom. Objavljen je tekst o teslićkoj paravojnoj organizaciji poznatoj pod imenom "Miće". Početkom rata oni su praktično preuzeli vlast u gradu i maltretirali stanovništvo - policijski čas je, na primer, trajao više od 20 sati dnevno! Na meti su im prvo bili Muslimani, a kada je njih ponestalo, prešli su na Srbe. Teror je poprimio takve razmere da su borci pretili da će napustiti položaje, spustiti se u grad i obračunati se s njima. Policija je to sprečila pohapsivši neke od njih, ali je ceo slučaj zataškan. Neki su kasnije izginuli, a neki od preživelih počeli su da se javljaju i da dolaze u redakciju nudeći svoje verzije priče.

Mediji, istovremeno, izlaze iz uloge istražioca i transformišu se u posmatrača. To, na određen način, jeste prirodan proces, međutim, i pored aktiviranog pravosuđa, pitanje ratnih zločina mora ostati dužnost i obaveza medija prema ovom društvu. Ono jeste teška, vrlo zahtjevna, a često i nezahvalna tema koju ljudi teško čitaju i gledaju, zabavljeni svojim, svakodnevnim mukama.

Ovo društvo, međutim, mora da se suoči sa zločinom, a mediji moraju da imaju aktivnu ulogu u tom. To je prvi korak ka istinskom pomirenju naroda.

Pravda mora biti zadovoljena, ne zbog nas samih, već prije svega, zbog generacija koje dolaze. Zbog toga mediji ove zemlje moraju da ratnim zločinima nastavljaju da posvećuju veliku pažnju, a pogotovo onim u kojima su žrtve iz reda "manjinskog naroda" u odnosu na etničko - geografsku pripadnost medija. Na žalost, situacija, uz časne izuzetke, danas nije zadovoljavajuća.

Srpski mediji pišu o zločinima nad Srbima, hrvatski o zločinima nad Hrvatima, a bošnjački o zločinima nad Bošnjacima. Takav rad medija konzumente takve informacija navodi na opasan zaključak - pa, samo smo "mi" bili žrtve!

Mediji moraju ratnom zločinu prilaziti sa jedine moguće strane - profesionalne. Postoje žrtve i postoje oni koji su počinili i naredili zločin. Mediji ne smiju zaboraviti ni žrtve ni ratne zločince bez obzira kojem narodu pripadali.

To je naš dug prema generacijama koje dolaze. Naš dug prema svim žrtvama u BiH.

